

Dan Micu redivivus: în dialog cu OAMENII DE LÂNGĂ NOI

Nicăpetre, de la Brăila la Toronto și retur. Centrul Cultural din orașul natal este aproape finalizat

Interviu cu Directorului Muzeului Brailei, Domnul Profesor Doctor Ionel Căndea

Dan Micu - Stimate Domnule Profesor Doctor Ionel Căndea, în primul rând va rog a-mi îngadui sa va urez un calduros "La mulți și buni ani!" cu prilejul zilei Domniei Voastre de nastere, astazi 25 februarie 2014.

În ultimele doua numere ale ziarului "Acasa" din Toronto am publicat un interviu cu Doamna Mariei Micsia care, printre altele, sponsorizeaza o parte dintre activitatile care se executa pentru repatrierea operei lui Nicăpetre. Din discuțiile cu Doamna Micsia a reiesit inasa ca de fapt persoana care a contribuit cel mai mult prin actiunile sale si polarizarea energiilor brailene pentru aducerea acasa a operei Maestrului Nicăpetre, sunteti de fapt Domnia Voastra.

Ca orice brailean care se respecta, v-am urmarit de-a lungul anilor, v-am sorbit de pe Youtube vorbele si realizările despre descoperirea trecutului orasului Braila si am avut placerea ca, de curand, sa va cunosc personal.

Cand si cum s-a nascut actiunea de repatriere a operei lui Nicăpetre în Romania, la Braila?

Ionel Căndea: Întâi de toate, mulțumesc pentru „La mulți și buni ani!”, pe care, la rândul-mi, vi-i doresc la fel.

Trebuie să recunosc că e plăcut să constatăm măcar din când în când că brăilenii adevărați urmăresc și apreciază strădaniile noastre, ale celor de la Muzeul Brăilei.

Menționez din capul locului că legătura directă între Nicăpetre și Muzeul Brăilei au stabilit-o doi brăileni care, din păcate, nu mai sunt printre noi: doamna Cecilia și domnul Horia Chivu. Aceasta se întâmplă pe la jumătatea anilor 90. Apoi, Nicăpetre a venit pentru prima dată în România și ne-am cunoscut, mergând și la câteva posturi de radio locale pentru a ne exprima reciproc bucuria – noi de a-l cunoaște pe Nicăpetre, brăileanul plecat peste Ocean, – el de a se fi întors acasă după atâta vreme. Un rol capital, determinant în stabilirea relațiilor cu maestrul Nicăpetre l-a avut și îl are în continuare colega dr. Maria Stoica, petrec secției de Artă.

DM: Cum s-au petrecut lucrurile?

Ionel Căndea: Văzând muzeul, Nicăpetre ne-a întrebat la un moment dat dacă am găsi un spațiu în care să găzduim o consistentă donație, pe care se gândește să o facă Brăilei și țării.

Fără prea multe ezitări, i-am propus așa numita Casă a Colecțiilor de Artă – Casa Embericos –, o splendidă reședință de armator grec de la începutul secolului trecut (1912). Deși imobilul nu era reparat de multă vreme, înfățișarea lui cu totul specială îl făcea, chiar și așa, una din cele mai frumoase, dacă nu cea mai frumoasă casă din Brăila. Îmi amintesc foarte bine, lui Nicăpetre i-au dat lacrimile și s-a întrebat tot timpul, până în momentul deschiderii Centrului Cultural Nicăpetre (6 decembrie 2002) dacă într-adevăr donația lui va fi așezată acolo.

Aducerea în țară a operelor de artă donate de Nicăpetre a fost o adevărată epopee și am vorbit despre acest lucru la festivitatea de decernare a premiilor Ministerului Culturii și Cultelor pentru anul 2002. Atunci Muzeul Brăilei a primit Premiul „Petre Comarnescu” acordat pentru ceea ce s-a considerat a fi Retrospectiva Nicăpetre, într-o vreme în care Ministerul Culturii, înainte de aderarea la Uniunea Europeană, acorda sub ministeriatul lui Răzvan Theodorescu și Ioan Opreș distincții pentru activitate muzeografică deosebită muzeelor din România. Apoi un al doilea succes a fost albumul de autor Nicăpetre, Brăila, Editura Istros a Muzeului Brăilei, 2003.

Au urmat ani frumoși, în care Maestrul în fiecare sfârșit de vară și spre toamnă venea la Brăila pentru a lucra și pentru a vedea – de la o anumită vreme – începute lucrările de restaurare ale Casei Embericos – Centrul Cultural Nicăpetre. Din păcate, așa cum de multe ori se întâmplă, el nu a mai apucat să vadă restaurată clădirea.

În schimb, în octombrie-noiembrie 2006 am putut organiza în prezența maestrului și a doamnei Anca Ghițescu,

împreună cu Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” (Fundațiile Regale Carol I) o retrospectivă Nicăpetre la împlinirea a 70 de ani de viață chiar în inima Bucureștiului. Știu că evenimentul i-a produs multă plăcere și satisfacție pentru lucrul împlinit atât de departe de țară și adus sub ochii compatrioților.

DM: Am inteles de la Doamna Anca Ghițescu, sotia Maestrului Nicăpetre ca ati facut mari eforturi pentru a strange fondurile necesare pentru acest proiect? Ce institutii si persoane v-au sprijinit?

Ionel Căndea: Vorbim acum de partea a doua a acestui proiect – Nicăpetre în România – pe care doamna Anca Ghițescu dorește să-l împlinească printr-o nouă și importantă donație pe care dorește să o facă Brăilei, Muzeului Brăilei, statului român. Gestul este unul pentru care nu avem cuvinte să-i mulțumim doamnei Anca Ghițescu, mai ales pentru sacrificiile financiare deloc mici pe care trebuie să le facă cu acest prilej.

Am crezut că putem dobândi ușor suma necesară aducerii celor două containere de la Toronto la Brăila. Fără a exagera cu nimic, ba dimpotrivă, mi se pare că suntem în situația din 1957, când din alte rațiuni, dar tot „românești”, Republica Populară Română a refuzat să primească atelierul marelui artist Constantin Brâncuși, iar astăzi, în 2014, nu putem găsi mijloacele financiare – absolut ridicole – ale cheltuielilor de repatriere a acestei donații excepționale.

Și totuși am găsit buni români, care ne-au sărit în ajutor. Un medic brăilean a cumpărat o lucrare de la doamna Anca Ghițescu și astfel suma necesară cheltuielilor pentru ambalare și transport a fost acoperită.

Muzeului Brăilei îi incumbă acum obligația de a achita polița de asigurare a transportului.

Deși „criza” este invocată adesea, tocmai ea cred este de multe ori și cauza multor risipe despre care aflăm și care ne arată cât de departe suntem de normalitate.

DM: Care este stadiul proiectului? Cand se va finaliza?

Ionel Căndea: Suntem în situația în care doamna Anca Ghițescu ambalează în mod profesional operele de artă și celelalte obiecte personale, arhivă etc., pe care le-a inclus în donație și, îndată ce vremea va fi bună, containerele vor traversa Atlanticul în drumul spre Brăila.

DM: Ce ne puteti spune despre intalnirile Domniei Voastre cu Nicăpetre si visurile lui despre acest proiect?

Ionel Căndea: La această întrebare aș fi dorit să răspund mult, mult mai pe larg, pentru că am reuși să ne cunoaștem, cred, destul de bine, iar dragostea cu care s-a reîntors la Brăila l-au determinat să înceapă un proiect nici astăzi terminat, care se numește „Nae Ionescu, Vasile Băncilă, Anton Dumitriu, Petre Andrei”. Este vorba de patru figuri dintre cele mai importante ale filosofiei, istoriei logicii și sociologiei românești, toți patru brăileni și absolvenți ai Liceului „Nicolae Bălcescu” din Brăila, la fel ca și autorul celor patru busturi realizate în gips și pregătite pentru turnare – sculptorul Nicăpetre.

Am pus mereu această întrebare, mie și tuturor celor care ne aud sau ne citesc: câte orașe din România sau din Europa au patru asemenea personalități ale gândirii filosofice, ridicate din același loc, elevi ai aceluiași liceu, iar artistul care le-a realizat portretul este tot brăilean și tot un absolut al Liceului „N. Bălcescu” (150 de ani de la înființare în 2013).

Un alt fapt doresc să-l precizez aici și anume am descoperit împreună că eu, copil la grădiniță, văzând spectacolul de teatru pentru păpuși În împărăția oglinzilor străambe (1954-1955), l-am întâlnit pentru prima dată pe Nicăpetre în calitate de autor al păpușilor din spectacolul respec-

tiv, pentru că la recomandarea lui Mihail Gavrilov, un artist plastic al locului cu mare încredere în Nicăpetre și viitorul lui artistic, îl luase colaborator în cadrul Teatrului de păpuși din Brăila.

Văzând cât de demult ne cunoaștem, am înțeles mai bine marea lui dorință de a fi din nou acasă cu lucrările ce îl reprezintă și cred că gestul de a cere ca cenușa să-i fie adusă la Brăila și depusă în Centrul Cultural Nicăpetre arată cât și cum gândea Nicăpetre despre arta lui, dar și despre legăturile lui cu Brăila (Brăilița) natală.

Astăzi, clădirea restaurată a Centrului Cultural Nicăpetre găzduiește opera Maestrului (donată în 2002), cenușa Maestrului, venită la Brăila la redeschiderea Centrului Cultural în 12 noiembrie 2010 și se află în așteptarea donației Anca Ghițescu, care va completa expoziția, dar și sub aspect memorial, arhiva și lucrurile Maestrului, astfel încât reprezintă cu adevărat o împlinire, o întregire a Centrului Cultural Nicăpetre din cadrul Muzeului Brăilei.

Cred că din această perspectivă visurile lui Nicăpetre s-au împlinit, dar se vor desăvârși cu tot ceea ce poate să ni-l facă și mai mult cunoscut.

DM: Care este pozitia brailenilor vis-a-vis de acest proiect, despre Casa Nicăpetre de pe Belvedere nr. 1?

Ionel Căndea: Brăilenii – edili brăileni –, mai ales Consiliul Județean Brăila, au contribuit esențial la restaurarea Centrului Cultural Nicăpetre (Casa Embericos), dând întregului complex un aspect absolut european.

Edili brăileni sunt însă datori – mai ales Primăria – pentru împlinirea visului lui Nicăpetre – busturile celor patru filosofi, executate și proiectate pentru a fi amplasate în Piața Poligon de lângă Centrul Cultural Nicăpetre.

DM: Cum a fost colaborarea dintre Dvs si romanii din Canada pentru ducerea la bun sfarsit al proiectului?

Ionel Căndea: Din câte știu, din relatările lui Nicăpetre și ale doamnei Anca Ghițescu, proiectul Centrului Cultural Nicăpetre la Brăila a fost sprijinit în mass-media românilor din Canada, iar în preajma redeschiderii Centrului Cultural Nicăpetre domnul Virgil Untilă a publicat la Editura Istros a Muzeului Brăilei lucrarea Dezvelirea lemnului, în care încearcă să surprindă sensurile adânci ale artei lui Nicăpetre: „Participant la acest ev al pierderii sacralului (sau poate al ocultării lui), Nicăpetre vorbește despre drama momentului, despre căutările și neliniștile generate de el”.

DM: Ca ultima intrebare, ceva care are legatura cu municipiul Braila in intregul sau:

Avand in vedere ca sunteti Directorul Muzeului Brailei, un oras special din toate punctele de vedere in geografia, istoria si cultura Romaniei, aveti in vedere/intentie sa contribuiti in vreun fel la conservarea si restaurarea centrului istoric al Brailei? Spun aceasta pentru ca in luna mai a anului trecut am fost in

Braila si am ramas neplacut surprins de conditiile in care se pastreaza multe dintre cladirile de pe "Strada Regala" si din multe puncte ale orasului. Stiu ca acest lucru este foarte dificil de rezolvat de unul singur, inasa stiu ca atunci cand va alegeti un proiect, sau cand proiectul va alege pe Domnia Voastra, toate se rezolva. In plus stiu ca sunteti inconjurat de un colectiv si de persoane care ar fi gata sa sprijine o asemenea actiune in diferite feluri.

Credeti ca este vreo speranta in acesta directie, sa contribuiti la pastrarea Brailei asa cum ar trebui sa fie pastrata, sa pastrati istoria, aspectul si spiritul dragei noastre urbe sau macar asa cum le-ar fi placut inaintasilor nostri sa o pastram/pastrati? Care este situatia? Este ceva care ne scapa?

Ionel Căndea: Întrebarea cea mai amplă și, în același timp, cea mai dureroasă din tot acest interviu a venit, firește, la urmă.

Din noianul de întrebări care o alcătuiesc de fapt, ultimele două sună: „Care este situația? Este ceva care ne scapă?”. Evident, este vorba despre soarta centrului istoric și a Brăilei vechi.

Pe scurt, lucrurile stau așa: de aproape 25 de ani, niciunul din guvernele ce s-au succedat ca expresie a unor majorități alese, nu au dorit să rezolve în conformitate cu civilizația chestiunea proprietății. Nici astăzi proprietarii nu au putut intra în posesia imobilelor mai mult sau mai puțin dobândite. Mai mult, astăzi există vânători de probleme litigioase în regimul imobilelor, astfel încât fără un regim clar al proprietății toate se vor năruie în jurul nostru, ca de exemplu clădirea fostului Hotel „Bristol” („Pescăruș”), aflată în pragul colapsului, unde părinții Hariclei Darclée au locuit cu puțin înaintea nașterii mării cântărețe, la Brăila.

La doi pași de acest edificiu, Teatrul „Maria Filotti” va fi restaurat în acest an (sub câteva aspecte doar), el fiind locul unde se desfășoară, din doi în doi ani, Festivalul Internațional „Hariclea Darclée”.

Deci încă odată, regimul de proprietate nerezolvat a dat starea de astăzi, care continuă în beneficiul celor ce recuperează drepturile litigioase.

Dovadă că totuși încercăm să facem ceva – vorbesc de edili județului și orașului – este faptul că cele trei clădiri ale Muzeului Brăilei, monumente istorice, au fost restaurate, ele făcând parte din centrul istoric (sediul Muzeului Brăilei din Piața Traian nr. 3, Centrul Cultural Nicăpetre, str. Belvedere nr. 1, Casa memorială „Panait Istrati” din Grădina Publică).

Preocuparea și interesul nostru pentru istoria orașului Brăila este susținută de apariția Atlasului istoric al orașului Brăila, sub egida Academiei Române.

Cât de curând îl veți primi, fiindcă doresc să îl trimit în Canada, atât doamnei Anca Ghițescu, domnului Teodor Gabriel Crainic și Fundației culturale „Biblioteca Românească” din Canada. •